

Resumé

Český státoprávní program vzniká zhruba od počátku 40. let 19. století, tedy v době, kdy se začíná upevňovat ekonomické postavení českého měšťanstva, které vede politický boj s metternichovským absolutismem a vládnoucím německým měšťanstvem. Přísná cenzura však prakticky znemožňovala jakékoliv otevřené politické projevy, které nebyly psány v loajálním duchu, a proto je český politický program před rokem 1848 publikován pouze v četných anonymních brožurách českých autorů.

Tento politický program je státoprávní koncepcí v tom smyslu, že hlásá na základě historického práva spojení zemí Koruny české. Na druhé straně se však v něm již projevuje základní rozpor, který je typický pro českou politiku v letech 1848-49 a který spočívá v tom, že český státoprávní program sice v podstatě znamená vyjádření myšlenky české státní nezávislosti, ale ve skutečnosti je značným kompromisem s habsburskou monarchií a vychází plně z myšlenky austroslavismu.

V revolučních letech 1848-49 se státoprávní program českých liberálů stává nejvýznamnější politickou koncepcí našeho národního hnutí. Jako jediný sehrál důležitou úlohu nejen v tomto období, ale v celém průběhu 19. století, zatímco ostatní dva programy (stavovské opozice a radikálně-demokratická koncepce) zůstaly jen určitými epizodami. Zčásti může být příčinou vlastní charakter těchto dvou programů, politickou i národnostní izolovaností stavovské opozice a přílišnou neurčitostí radikálního programu, ale hlavní příčinou dále může být oblastní měnící se společenské a sociální struktury společnosti té doby.

Tato práce se snaží nastínit rozbor výše uvedených problémů, které souvisejí s otázkou českého politického programu, a dále uvádí vývoj tohoto programu ve sledovaném období. Práce je rozdělena do pěti kapitol, v nichž se postupně zabývá teoretickými základy českého státoprávního programu, jeho vznikem ve 40. letech 19. století, příčinami jeho převahy nad ostatními programy české nezávislosti v tomto období a konkrétními snahami o jeho prosazení v roce 1848 i dalšími aspekty, které s touto problematikou bezprostředně souvisejí.

Dále se tato práce zabývá provedením konfrontace základních politických představ českých liberálů, jejichž program se dostal vzhledem k nejasnosti radikální koncepce a izolovanosti stavovské opozice do čela české politiky 2. poloviny 19. století.

V této práci nelze z hlediska omezeného vymezení zvoleného tématu postihnout všechny příčiny vzniku českého státoprávního programu a jeho vývoj v 60. až 90. letech 19. století, kdy se opět dostal do čela českého národního hnutí. Období let 1848 - 49 je

považováno za jedno z klíčových období našich národních dějin, z toho důvodu tato práce nepřináší mnoho nových poznatků, ale zaměřuje se na zobrazení metodické stránky vzhledem k souhrnnému vymezení nejdůležitějšího českého politického programu v letech 1848-49 a na zjištění hlavních rozporů s tímto programem spojených. Současně se tato práce snaží o určitou polemiku se starším pojetím této otázky, které zcela nezohledňovalo i ostatní důležitou problematiku.